

สำนักนโยบายและแผน สป.
วันที่ 23 ก.พ. 2565
เลขรับที่ 1834
เวลา 10.50

444
วันที่ 23 ก.พ. 2565

1818
29 ก.พ. 65
สำนักงานรัฐมนตรี
1250
รับที่.....
วันที่ 22 ก.พ. 2565
เวลา.....
กระทรวงมหาดไทย

ที่ สชทท.ทปช.004/2565

สมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย
50 อาคารวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565

กระทรวงมหาดไทย
กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
วันที่ 23 ก.พ. 2565
เลขรับ 8160
เวลา 10.01 น

เรื่อง ขอรับการสนับสนุนจัดซื้อข้าวสารจากชาวนาไทย
เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา)

ตามที่ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้สั่งการให้ผลักดันปศุ
กิจ และการแปรรูปอาหาร โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับนวัตกรรม ซึ่งถือเป็นโครงการแซนด์บ็อกซ์ ทางด้านการเกษตร
ของนายภา ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างเร่งด่วน เพื่อช่วยเหลือพี่น้องประชาชนที่เดือดร้อน นอกจากนี้ยังได้สั่งการให้
กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย ประสานงานกับคณะกรรมการขับเคลื่อนกลุ่ม
จังหวัดเพื่อกำหนดเป็นแผนงานโครงการให้ชัดเจน ที่จะเป็นการส่งเสริมการแปรรูปเกษตรของไทยให้มีสัดส่วนใน
ตลาดโลกที่สูงขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่า และตั้งพระราชดำริว่า “ระเบิดจากข้างใน” หมายความว่า ต้องสร้างความ
เข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก
หลักการทรงงานดังกล่าวสมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอน้อมนำพระราชดำริส
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งทรงเห็นว่า การพัฒนาต้อง
เป็นไปตามขั้นตอน ตามลำดับความจำเป็น ประหยัด ทั้งนี้ เพื่อให้มีรากฐานที่มั่นคงก่อน แล้วจึงดำเนินการเพื่อความ
เจริญก้าวหน้าในลำดับต่อไป พระองค์ท่านทรงเน้นการพัฒนาที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในลักษณะ “การ
พึ่งตนเอง” มาเป็นแนวทางการช่วยเหลือชาวนาไทย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นสมาคมฯ จึงได้ร่วมกับสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า
ธ.ก.ส. ในพื้นที่นำร่อง 5 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดหนองบัวลำภู เลย ชัยภูมิ มหาสารคามและบุรีรัมย์ ดำเนินการ
รวบรวมข้าวเปลือกจากสมาชิกสหกรณ์ และเกษตรกรทั่วไป โดยรับซื้อข้าวเปลือก(ข้าวนาปรัง ปี 2565) ในราคาสูง เพื่อ
นำไปแปรรูปและเพิ่มมูลค่า ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือชาวนาโดยตรง และเพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนใน
อีกด้านหนึ่ง ในการนี้ทางสมาคมฯ จึงเรียนมายังท่านเพื่อโปรดสนับสนุนและพิจารณาให้สถานศึกษาในสังกัด
กระทรวงมหาดไทย หรือหน่วยงานในสังกัด ซื้อข้าวสารจากชาวนาไทยโดยตรงผ่านสมาคมฯ เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือ
ชาวนาได้โดยตรง และเพื่อจัดจำหน่ายข้าวสารชาวนาไทยให้กับส่วนราชการ ข้าราชการหรือผู้บริโภคในราคาเป็นธรรม
ต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา
ที่ มท ๐๑๐๐/ 1088
เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย
เพื่อโปรดพิจารณา

ผ.

(นางสาวปภาณิสรา กาญจนะจิตตรา)
หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรีฯ ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

22 ก.พ. 2565
ผู้ประสานงาน

นายนิสิต ไชแสง 094-945-4468

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
นายปรเมทย์ เจริญศิลป์
(นายปรเมทย์ เจริญศิลป์)
(อ.ช.ก.ท.)
นายกสมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย

โครงการยกระดับราคาข้าวเปลือกช่วยชาวนาไทย “ช่วยชาวนา ช่วยซื้อข้าวจากชาวนาโดยตรง”

1. หลักการและเหตุผล

“ระเบิดจากข้างใน” หัวใจแห่งการพัฒนา ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคน ดังพระราชดำรัสว่า “ระเบิดจากข้างใน” หมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาล่วงหน้า แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก หลักการทรงงานดังกล่าวสมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอน้อมนำพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งทรงเห็นว่า การพัฒนาต้องเป็นไปตามขั้นตอน ตามลำดับความจำเป็น ประหยัด ทั้งนี้ เพื่อให้มีรากฐานที่มั่นคงก่อน แล้วจึงดำเนินการเพื่อความเจริญก้าวหน้าในลำดับต่อไป พระองค์ท่านทรงเน้นการพัฒนาที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในลักษณะ “การพึ่งตนเอง” มาเป็นแนวทางการช่วยเหลือชาวนาไทย

จากการประเมินข้าวนาปี 2564 จะสามารถผลิตข้าวออกมาได้ 33 ล้านตันข้าวเปลือก นำไปสีเป็นข้าวสารได้ประมาณ 19-23 ล้านตัน การบริโภคข้าวภายในประเทศมีปริมาณค่อนข้างสม่ำเสมอ เฉลี่ยประมาณ 10.0-11.0 ล้านตัน/ปี จะมีข้าวเกินความต้องการของตลาดเก็บสต็อก มากถึง 1-4 ล้านตัน และจากการคาดการณ์ส่งออกข้าวไทยปี 2565 จะอยู่ที่ประมาณ 7 ล้านตันแต่ต้องขึ้นกับปัจจัยอื่นๆประกอบด้วย ทั้งอัตราแลกเปลี่ยน ทิศทางตลาด ซึ่งเบื้องต้นปริมาณข้าวปีหน้าจะมีสูง เพราะน้ำมีเพียงพอเพาะปลูกเมื่อปริมาณผลผลิตสูงก็จะทำให้การส่งออกสูงด้วย สำหรับคุณภาพข้าวพบว่าพฤติกรรมผู้บริโภคเน้นข้าวพื้นนุ่ม ขณะที่ผลผลิตของไทยส่วนใหญ่เป็นข้าวพื้นแข็ง ด้านราคา มีเงื่อนไขจากปริมาณผลผลิตต่อไร่ที่ต่ำ ทำให้ต้นทุนชาวนาสูงเป็นที่มาของความจำเป็นต้องตั้งราคาขายที่สูงตาม ซึ่งไม่สามารถแข่งขันได้ในที่สุด ภาคการผลิตที่ชาวนาเผชิญสถานการณ์ราคาตกต่ำต่อเนื่อง แม้จะมีโครงการประกันรายได้ชาวนา ที่ปัจจุบันใช้เงินเป็นหลักแสนล้านบาทเพื่ออุดหนุนให้ราคาตลาดกับราคาประกัน หากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไปเกิดคำถามว่า อนาคตข้าวไทยที่เป็นหนึ่งในสินค้าเกษตรที่หนีไม่พ้นกระแส “ดิสรัปชัน” จะอยู่รอดได้อย่างไร แม้จะมีความพยายามของทุกฝ่ายเพื่อผลิตและขายข้าวให้ได้ดีกับความเหน็ดเหนื่อยของชาวนา แต่ในโลกของความเป็นจริง ความพยายามดังกล่าวอาจเป็นเพียงเกราะป้องกันชาวนาออกจากผลของดิสรัปชันที่ว่า การผลิตและการตลาดของข้าวไทยต้องถึงเวลาปรับตัวอย่างรวดเร็วทั้งระบบ

ดังนั้นสมาคมชาวนาและเกษตรกรไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงร่วมกันดำเนินโครงการยกระดับราคาข้าวเปลือกช่วยชาวนาไทย “ช่วยชาวนา ช่วยซื้อข้าวจากชาวนาโดยตรง” เพื่อให้ชาวนา ซึ่งรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์การเกษตร, กลุ่มเกษตรกร, วิสาหกิจชุมชน และศูนย์ข้าวชุมชน ในลักษณะ “การพึ่งตนเอง” สร้างการจูงใจให้ชาวนาคูแ่ลรักษาข้าวให้มีคุณภาพดี เพื่อที่จะมีโอกาสขายข้าวในราคาที่สูงและมีรายได้มากขึ้น โดยรวบรวมข้าวจากชาวนาสมาชิกและเกษตรกรทั่วไป เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพ เช่น การลดความชื้น, การแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และจำหน่ายให้แก่คนไทยซึ่งเป็นผู้บริโภคโดยตรงผ่านการเชื่อมโยงตลาดในราคาที่เป็นธรรมต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 2.1. เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชน ภาคเอกชน และข้าราชการ ข้าราชการซึ่งปลูกและแปรรูปในพื้นที่โดยตรง โดยบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน
- 2.2. เพื่อให้ชาวนาและประชาชนในพื้นที่น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในลักษณะ “การพึ่งตนเอง” สู่การปฏิบัติเพื่อให้มีรากฐานที่มั่นคง และสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชน
- 2.3. เพื่อลดอุปทาน(ผลผลิต) ของข้าวในตลาดเพื่อลดปัญหาหาคาผลผลิตตกต่ำหรือล้นตลาด และสามารถแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และจำหน่ายให้แก่ประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคโดยตรงในราคาที่เป็นธรรม
- 2.4. เพื่อสนับสนุนแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจรของรัฐบาล

3. เป้าหมายการดำเนินงาน

- 3.1. ผู้บริโภคซึ่งเป็นประชาชน ข้าราชการ และภาคเอกชน ช่วยสนับสนุนซื้อข้าวจากชาวนาโดยตรง เพื่อลดห่วงโซ่อุปทาน และการจัดการห่วงโซ่อุปทานอย่างยั่งยืน
- 3.2. เกษตรกรผู้ปลูกข้าวหรือชาวนา น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการพึ่งตนเอง สามารถสร้างรากฐานที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้มากขึ้น และสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชน
- 3.3. สามารถลดอุปทาน(ผลผลิต) ของข้าวในตลาดเพื่อลดปัญหาหาคาผลผลิตตกต่ำหรือล้นตลาด และยกระดับราคาผลผลิตได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20
- 3.4. สร้างความสามารถในการแข่งขันข้าวไทยควบคู่กับการปฏิรูประบบสหกรณ์ อันจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรชาวนาไทยซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศต่อไปในอนาคต

4. แนวทางการดำเนินการ

4.1. สร้างความร่วมมือด้านการตลาด

- (1) กระทรวงพาณิชย์ (สป.พณ., คน. และอคส.)
- (2) กระทรวงศึกษาธิการ (สป.ศธ., สพฐ., และสอศ.)
- (3) กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น(สถ.))
- (4) กระทรวงสาธารณสุข
- (5) กระทรวงกลาโหม
- (6) รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน
- (7) สภาหอการค้าไทย และบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี จำกัด
- (8) บริษัทเอกชน และบริษัทมหาชน

สมาคมฯ ร่วมมือกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว แสวงหาช่องทางการตลาดในเชิงรุกมากขึ้น แสวงหาช่องทางการตลาดที่ตอบสนองความต้องการผู้บริโภค เช่น การตลาดนัดข้าวสาร การขายข้าวในระบบออนไลน์ และการขายข้าวผ่านระบบสมาชิกแบบขายตรง เป็นต้น ร่วมมือพัฒนาระบบเครือข่ายเชื่อมโยงศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าข้าวให้มีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของธุรกิจเครือข่าย และขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันรณรงค์และการประชาสัมพันธ์การบริโภคข้าวขาว ข้าวกล้อง และข้าวกล้องงอกหรือข้าวกาบา(GABA Rice) โดยช่วยสนับสนุนซื้อข้าวจากชาวนาโดยตรง

/ รวมถึงเชื่อมโยง...

รวมถึงเชื่อมโยงตลาดข้าวเพื่อสุขภาพระหว่างสมาคมฯ กับห้างสรรพสินค้า ห้างค้าปลีกสมัยใหม่ (โมเดิร์นเทรด) รัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชนและผู้ประกอบการธุรกิจระบบสมาชิกแบบขายตรง

4.2. สร้างความร่วมมือด้านการผลิต

สมาคมฯ ทำความร่วมมือขับเคลื่อนแผนปฏิบัติงานภายใต้แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ปี2565 กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการผลิตข้าวให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน

- (1) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สป.กษ., กรมการข้าว, กรมส่งเสริมสหกรณ์ และอตก.)
- (2) กระทรวงการคลัง (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.))
- (3) กระทรวงพาณิชย์ (สป.พณ., คน. และอศส.)
- (4) กระทรวงมหาดไทย

4.3. การรวบรวมข้าว แปรรูป และการจำหน่าย

สมาคมฯ ดำเนินการรวบรวมข้าวจากชาวนาสมาชิกและเกษตรกรทั่วไป โดยผ่านสหกรณ์การเกษตร, กลุ่มเกษตรกร, วิสาหกิจชุมชน และศูนย์ข้าวชุมชน เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพ เช่น การลดความชื้น, การแปรรูป ผลผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และจำหน่ายให้แก่คนไทยซึ่งเป็นผู้บริโภคโดยตรงในราคาที่เป็นธรรมผ่านช่อง การตลาดที่ตอบสนองความต้องการผู้บริโภค อย่างสะดวกและรวดเร็ว

5. กรอบระยะเวลาดำเนินการ

แผนระยะสั้นเพื่อช่วยให้การบริหารการปฏิบัติงานประจำวันเป็นไปด้วยความราบรื่นเรียบร้อย โดยมี ระยะเวลาดำเนินงานไม่เกิน 12 เดือน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์2565 ถึง มกราคม2566

6. งบประมาณ

งบดำเนินงานของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประจำปีงบประมาณ2565

7. ผู้เสนอโครงการ

สมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย